

SZKOLNY PROGRAM WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNY
w Zespole Szkół im. UNICEF w Rzeszowie

Szkoła dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz z autyzmem

rok szkolny 2018/2019

Opracowanie:
Anna Jeż

Spis treści:

1. Wstęp
2. Podstawa prawna
3. Nowa definicja wychowania
4. Priorytety
5. Ewaluacja i modyfikacja programu
6. Sfery rozwoju, cele i zadania wychowawcze i profilaktyczne

1. Wstęp

Wychowanie jest procesem, który odbywa się w każdym momencie życia dziecka. Zadaniem szkoły jest wychowywanie dzieci i młodzieży do wartości.

Zgodnie z art. 26 Prawa oświatowego następuje połączenie szkolnego programu wychowawczego i programu profilaktyki w jeden dokument zawierający treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym.

Program obejmuje całościowe oddziaływania wychowawcze wraz z uzupełniającymi działaniami profilaktycznymi w zależności od potrzeb uczniów – zarówno w zakresie wspierania dzieci i młodzieży w prawidłowym rozwoju, jak i zapobiegania i przeciwdziałania zachowaniom problemowym.

Program wychowawczo – profilaktyczny został przygotowany w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb i problemów występujących w społeczności szkolnej, dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów, obejmujący treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów, a także treści o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

2. Podstawa prawna:

- ◀ Konstytucja RP art. 72
- ◀ Konwencja o Prawach Dziecka art. 3
- ◀ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe
- ◀ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i formy prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii

3. Nowa definicja wychowania – **wychowanie** to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości:

- » fizycznej – związanej z naturalnymi procesami rozwoju fizycznego, nabywaniem wiedzy i umiejętności umożliwiających prowadzenie zdrowego stylu życia,
- » psychicznej /emocjonalnej i intelektualnej/– ukierunkowanej na osiągnięcie odpowiedzialności za siebie i swój stosunek do świata,
- » społecznej – polegającej na nabywaniu umiejętności prawidłowego wywiązywania się z pełnionych ról społecznych i przygotowywania się do podejmowania nowych ról
- » aksjologicznej /duchowej/ - obejmującej posiadanie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości oraz poczucia sensu istnienia, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży (art. 1 pkt 3 ustawy *Prawo oświatowe*)

4. Priorytety

I. Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2018/2019 (MEN, KO) odnoszące się do działań wychowawczo – profilaktycznych szkoły:

- » 100 rocznica odzyskania niepodległości – wychowanie do wartości i kształtowanie patriotycznych postaw uczniów.
- » Rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli. Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci.

II. Priorytety dyrektora szkoły w roku szkolnym 2018/2019:

- » Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom.
- » Przestrzeganie szkolnych zasad współpracy z rodzicami.

Wnioski z ewaluacji wewnętrznej wykorzystane do **doskonalenia jakości pracy szkoły**:

1. Rozwiązanie problemu korzystania przez uczniów z telefonów w czasie lekcji poprzez opracowanie Zasad korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły;
2. Kontynuowanie akcji informującej dzieci i rodziców o zagrożeniach wynikających z korzystania z TIK i możliwości zabezpieczenia się przed nimi.
 - ad. 1. Problem używania telefonów komórkowych w oddziałach dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz autyzmem nie występuje. Uczniowie nie posiadają i nie używają telefonów komórkowych.
 - ad.2. W oddziałach dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz autyzmem korzystanie z komputera i Internetu przez uczniów odbywa się pod kontrolą nauczyciela w szkole i pod kontrolą rodziców w domu. Ze względu na trudności związane ze stanem psychofizycznym uczniów, niskimi kompetencjami komunikacyjnymi, niskim poziomem w sferze intelektualnej, pojawiającymi się zaburzeniami w odbiorze bodźców sensorycznych oraz trudnymi zachowaniami uczniowie nie są w stanie samodzielnie dokonywać

właściwych wyborów, dlatego potrzebują pomocy i wsparcia.

Akcja informacyjna skierowana w stronę rodziców i dzieci - możliwość udziału rodziców w prelekcji na temat bezpieczeństwa w Internecie. Informowanie uczniów (elementarne wiadomości) o korzyściach i zagrożeniach wynikających z korzystania z technologii informacyjno – komunikacyjnych.

5. Ewaluacja i modyfikacja programu – program poddawany jest ewaluacji. Formy ewaluacji; obserwacja, wywiad, ankiety, analiza dokumentacji. Ocena programu wychowawczo – profilaktycznego przeprowadzana jest raz w ciągu roku szkolnego. W zależności od wyników ewaluacji i potrzeb program może podlegać modyfikacji.

W II półroczu roku szkolnego 2017- 2018 (maj 2018) została przeprowadzona ewaluacja programu wychowawczo – profilaktycznego szkoły. Uzyskano informacje od nauczycieli i rodziców.

Rodzice – 100% rodziców uważa, że program nie wymaga zmian.

Nauczyciele – według nauczycieli zadania z programu wychowawczo – profilaktycznego są długofalowe, wieloletnie a w przypadku osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz autyzmem należy je utrzymywać przez całe życie, gdyż uczniowie z niepełnosprawnością sprzężoną z autyzmem w wolnym tempie opanowują określone umiejętności (zwłaszcza związane z kompetencjami społecznymi), często nie są w stanie zastosować tego, czego nauczyli się w jednej sytuacji do sytuacji innej. Dlatego potrzebują dużej ilości powtórzeń oraz generalizacji na różne środowiska i osoby. Ich uczenie się związane jest bezpośrednio z określoną sytuacją.

Zdaniem wychowawców/nauczycieli program nie wymaga zmian. Ilość zadań jest wystarczająca do potrzeb uczniów, w związku z powyższym nie ma potrzeby umieszczania dodatkowych zadań, wszystkie konieczne i podejmowane działania wychowawcze mieszczą się w zadaniach zawartych w programie.

Uczniowie ze względu na trudności związane z aktualnym stanem psychofizycznym, ze względu na niski poziom funkcjonowania w obszarze intelektualnym, społecznym i komunikacyjnym (brak mowy, mowa zaburzona...) - wyraźne deficyty i nieprawidłowości w zakresie interakcji i zachowań społecznych, występowanie sensoryzmów i trudnych zachowań (agresja, autoagresja, sztywne, powtarzające się zachowania, brak akceptacji zmian), nie brali udziału w badaniu i nie wyrazili opinii na temat obowiązującego w ZSS im Unicef programu wychowawczo – profilaktycznego.

6. Sfery rozwoju, cele i zadania

SFERY ROZWOJU	CELE ROZWOJOWE	ZADANIA WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNE	FORMA REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE	TERMIN REALIZACJI
I. FIZYCZNA	MOTYWOWANIE UCZNIÓW DO HIGIENICZNEGO TRYBU ŻYCIA - (PRZESTRZEGANIE SZKOLNYCH ZASAD WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI, ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA UCZNIOM).	1. Wdrażanie do dbania o higienę ciała, odzieży i obuwia.	„Trening” mycia rąk i zębów. Nauka dbania o odzież i obuwie poprzez realizację odpowiednich treści dydaktycznych oraz nauczanie sytuacyjne. Zmiana obuwia wyjściowego na szkolne.	Wychowawcy, nauczyciele uczący, szkolna służba zdrowia.	Cały etap edukacyjny
		2. Wyrabianie nawyków dbania o wygląd najbliższego otoczenia (rzeczy osobiste, miejsca w których przebywają uczniowie).	Nauczanie sytuacyjne, nauczanie zgodne z tematem/ podlewanie roślin, przygotowywanie pomocy potrzebnych do zajęć, odkładanie ich w miejsce przeznaczenia, odkurzanie i zamiatanie podłogi, itp./elementy pogadanki, apele tematyczne. Uczenie samodzielności w sytuacjach klasowych na miarę możliwości uczniów.	Wychowawcy, nauczyciele uczący w klasie.	Cały etap edukacyjny
		3. Uczenie zasad prawidłowego żywienia i kulturalnego spożywania posiłków.	Organizacja estetycznego, kulturalnego i prawidłowego spożywania posiłków/gryzienia, żucia, jedzenia w sposób wolny i spokojnie/, m.in., w stołówce szkolnej, w sali lekcyjnej/ śniadania, podwieczorki/ i w świetlicy szkolnej. Wyrabianie u uczniów prawidłowego i bezpiecznego posługiwania się przyborami i urządzeniami kuchennymi podczas posiłków	Nauczyciele uczący Pracownicy świetlicy, wychowawcy	Według programu nauczania – cały cykl edukacyjny.

			w stołówce szkolnej i zajęć kuchennych.		
			Prowadzenie lekcji na temat zdrowego odżywiania, przygotowywanie surówek, sałatek i innych zdrowych posiłków podczas zajęć kulinarnych, wychodzenie na zakupy do sklepu, itp.		
		4. Poznanie specyfiki różnorodnych zaburzeń psychofizycznych uczniów.	<p>Analiza dokumentacji;</p> <p>Bieżące, indywidualne rozmowy z rodzicami, w razie potrzeb z psychologiem, pedagogiem;</p> <p>Odwiedziny w domu wychowanka z udziałem psychologa lub pedagoga, tam gdzie zajdzie potrzeba;</p> <p>Pogłębianie wiedzy poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, czytanie specjalistycznej literatury, poprzez spotkania TEAM – ów, poszukiwanie wiedzy w Internecie.</p> <p>Kwalifikowanie uczniów na zajęcia rewalidacyjne w oparciu o orzeczenie z PPP i konsultacje ze specjalistami. Uzupełnianie Kart WOPFU.</p>	Wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog, rewalidatorzy, wicedyrektor	Cały etap edukacyjny.
	UCZENIE BEZPIECZNEGO FUNKCJONOWANIA W ŚRODOWISKU - (ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA UCZNIOM)	1. Zasady w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu. Ostrożność z osobami nieznanymi.	Wykorzystanie sytuacji wynikających z codziennych zajęć i sytuacji społecznych w szkole oraz w miejscach publicznych czy środkach komunikacji miejskiej.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny Rok szkolny 2018/2019

II. EMOCJONALNA	KSZTAŁTOWANIE UMIEJĘTNOŚCI RADZENIA SOBIE Z UCZUCIAMI.	1.Zapoznanie ze sferą ludzkich uczuć.	Rodzaje ludzkich uczuć, sposoby ich okazywania. Wykorzystanie naturalnych sytuacji oraz aranżowanie sytuacji, w których uczeń pozna i doświadczy uczucia własne i innych. Realizacja treści dydaktycznych.	Wychowawcy, nauczyciele	Cały etap edukacyjny.
		2.Uczenie kierowania własnymi emocjami i wyrażania ich w sposób społecznie aprobowany.	Nauka właściwego zachowania w sytuacji złości. Wykorzystanie naturalnych, codziennych sytuacji klasowych, szkolnych.		
		3.Praca nad zachowaniami trudnymi (umożliwienie dziecku wypracowanie właściwych reakcji). (PRZESTRZEGANIE SZKOLNYCH WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI) ZASAD	Wypracowanie strategii postępowania adekwatni do występujących zachowań (wg potrzeb); Podczas codziennych zajęć praca nad zachowaniem stałości codziennej rutyny i otoczenia; Łagodne wprowadzanie wszelkich zmian, wyjaśnianie zmian; Praca nad komunikowaniem i wyrażaniem swoich potrzeb; Unikanie bodźców sprawiających uczniom przykrość, np. głośnych dźwięków; Stosowanie regularnych ćwiczeń fizycznych, ćwiczeń Knillów, itp. w celu obniżenia częstotliwości	Wychowawcy, nauczyciele, psycholog – wg. możliwości	Cały etap edukacyjny.

			<p>występowania zachowań trudnych;</p> <p>Zwracanie uwagi na samopoczucie dziecka i na wszelkie kłopoty zdrowotne dzieci, np. przeziębienia czy z układem pokarmowym, które mogą nasilać zachowania niepożądane;</p> <p>Nienagradzanie niewłaściwych zachowań;</p> <p>Zastępowanie zachowań trudnych zachowaniami adaptacyjnymi.</p>		
		4.Praca nad tożsamością.	<p>Budowanie obrazu siebie podczas codziennych zajęć w klasie; (bazowanie na tym co dziecko już wie na swój temat i na ile potrafi wiedzę tę zastosować w konkretnych sytuacjach).</p> <p>Nauka dokonania wyboru, oceny sytuacji społecznej, zachowań adekwatnych do posiadanych możliwości i kontekstu społecznego.</p>	Wychowawcy, nauczyciele, psycholog – wg. możliwości	Cały etap edukacyjny.
III. INTELEKTUALNA	<p>WSPIERANIE ROZWOJU INTELEKTUALNEO UCZNIĄ</p> <p>(PRZSTRZEGANIE SZKOLNYCH ZASAD WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI,). ROZWIJANIE KOMPETENCJI</p>	1.Dostosowywanie oddziaływań dydaktyczno – wychowawczych do specyfiki zaburzeń uczniów.	<p>Sporządzenie oceny opisowej jeden raz w półroczu;</p> <p>Spotkania TEAM – praca zespołu na rzecz ucznia, współpraca z rodzicami;</p> <p>Aktywizowanie uczniów do aktywnego udziału w różnych formach życia szkoły (konkursy, akcje szkolne, akademie, dyskoteki,</p>	Wychowawcy, nauczyciele, rodzice	Cały rok szkolny 2018/2019

<p>CYFROWYCH UCZNIÓW I NAUCZYCIELI. BEZPIECZNE I ODPOWIEDZIALNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW DOSTĘPNYCH W SIECI. WYCHOWANIE DO WARTOŚCI I KSZTAŁTOWANIE PATRIOTYCZNYCH POSTAW UCZNIÓW).</p>		wyjścia, wyjazdy).		
	2. Wspieranie rodziców w rozwijaniu potencjalnych możliwości swoich dzieci.	<p>Rozwijanie umiejętności uczniów podczas codziennych zajęć w szkole wg ich możliwości;</p> <p>Eksponowanie dorobku poszczególnych uczniów w klasie, w szkole i w środowisku lokalnym;</p>	Wychowawcy, nauczyciele, terapeuci	Cały rok szkolny 2018/2019
	3. Zapoznanie rodziców z różnymi formami pomocy przysługującej osobie niepełnosprawnej	<p>Rozmowy indywidualne z rodzicami o formach pomocy osobom niepełnosprawnym;</p> <p>Korzystanie z opieki medycznej przez uczniów dostępnej w placówce w sytuacji tego wymagającej.</p>	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog – wg potrzeb	Cały rok szkolny 2018/2019
	4. Wzmacnianie kompetencji nauczycieli i pracowników szkoły w zakresie profesjonalnej pracy z uczniami z autyzmem.	<p>Udział w szkoleniach, konferencjach, prelekcjach;</p> <p>Przekazywanie informacji na temat pracy z uczniami z autyzmem w zakresie trudnych zachowań.</p>	Wychowawcy, nauczyciele, dyrekcja	Cały rok szkolny 2018/2019
	5. Kompensowanie i usprawnianie zaburzonych sfer psychofizycznych.	<p>Kwalifikowanie uczniów na podstawie orzeczenia i konsultacji ze specjalistami do udziału w zajęciach rewalidacji indywidualnej – uczestnictwo uczniów w zajęciach;</p> <p>Udział uczniów w imprezach szkolnych, wyjściach i wycieczkach klasowych.</p>	Wychowawcy, rewalidatorzy	Cały nauczyciele, rok szkolny 2018/2019

		6.Rozszerzanie zainteresowań uczniów – nowe aktywności.	Wprowadzanie podczas codziennych zajęć nowych form aktywności i uczenie dokonywania wyboru.	Wychowawcy, nauczyciele,	Cały etap edukacyjny
		7.Rozwijanie umiejętności poszukiwania informacji i przyswajania wiedzy na miarę możliwości uczniów.	Radio, komputer, Internet – źródła informacji. Korzystanie z programów edukacyjnych na komputerze, oglądanie filmów edukacyjnych w Internecie, oglądanie zdjęć szkolnych na DVD, słuchanie radia, korzystanie z książek, albumów, z encyklopedii, itp.	Wychowawcy, nauczyciele	Cały etap edukacyjny
		8.Akcja informacyjna skierowana w stronę rodziców i dzieci - możliwość udziału rodziców w prelekcji na temat bezpieczeństwa w Internecie (wg potrzeb).	Informowanie uczniów (elementarne wiadomości) o korzyściach i zagrożeniach wynikających z korzystania z technologii informacyjno – komunikacyjnych.	Wychowawcy, nauczyciele	Rok szkolny 2018/2019
	ZDOBYWANIE I ROZWIJANIE WIEDZY UCZNIÓW NT. RÓŻNYCH ZAWODÓW - PREORIENTACJA ZAWODOWA.	1.Rozszerzanie uczestnictwa uczniów w zajęciach zawodoznawczych na terenie szkoły i w terenie. Zdobywanie informacji o zawodach. Poznawanie istoty zawodu, rodzajów spotykanych zawodów.	Poznawanie zawodów i miejsc pracy: wycieczki do zakładów, wyjścia do miejsc użyteczności publicznej Wycieczki do Warsztatów Terapii Zajęciowej lub Świetlic Środowiskowych, Wyjazdy do gospodarstw agroturystycznych, Spotkania z przedstawicielami grup zawodowych Zdobywanie informacji o zawodach z wykorzystaniem technologii	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Rok szkolny 2018/2019 (klasy młodsze) Cały etap edukacyjny (SPDP)

			komputerowej.		
	TWORZENIE ŚRODOWISKA SPRZYJAJĄCEGO ROZWOJOWI PSYCHOFIZYCZNEMU UCZNIÓW W SFERZE ZDROWEGO TRYBU ŻYCIA.	1. Wyrabianie właściwych nawyków dotyczących spędzania wolnego czasu.	Nauka wyboru prostych aktywności; Nauka nabywania umiejętności współdziałania w grupie, z drugą osobą podczas prostych aktywności; Modelowanie sytuacji – wyjścia i wyjazdy poza obręb szkoły, udział w imprezach szkolnych, np. Dzień Dziecka, itp.	Wychowawcy, nauczyciele,	Cały etap edukacyjny
IV. SPOŁECZNA	USPRAWNIANIE PROCESU KOMUNIKOWANIA SIĘ UCZNIÓW Z INNYMI LUDŹMI (PRZESTRZEGANIE SZKOLNYCH ZASAD WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI)	1. Nauka umiejętności komunikowania się z ludźmi (werbalnego i niewerbalnego) i ukazywanie konsekwencji stosowania różnych stylów komunikacji	Podczas codziennych zajęć w szkole, zajęć przedmiotowych, rewalidacji indywidualnej, zajęć świetlicowych – rozwijanie umiejętności komunikacyjnych uczniów w sposób dostosowany do ich indywidualnych możliwości tak by uczeń mógł przekazać informację o własnych potrzebach werbalnie lub pozawerbalnie.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny
		2. Doskonalenie sposobów komunikowania się z ludźmi odpowiadających potrzebom i możliwością ucznia z autyzmem.	Tablice, książki komunikacyjne jako alternatywne sposoby komunikowania się uczniów wg ich możliwości – stwarzanie sytuacji sprzyjającej komunikowaniu się ucznia z otoczeniem, dokonywania wyboru, zadawania pytań i egzekwowania odpowiedzi.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny

	PRZECIWDZIAŁANIE TRUDNYM ZACHOWANIOM POPRZEZ POZNAWANIE ALTERNATYWNYCH SPOSOBÓW ZACHOWANIA	1.Zapoznanie pracowników szkoły i rodziców z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi trudnych zachowań uczniów i sposobów radzenia sobie z nimi.	Indywidualne spotkanie z rodzicami – odpowiadanie na bieżące potrzeby rodziców w kwestii trudnych zachowań. Wskazywanie konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem i sytuacjami trudnymi - nauczanie zachowań alternatywnych.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny
		2.Zaznajomienie i wdrażanie do przestrzegania norm społecznych uczniów z autyzmem.	Ustalenie regulaminu klasy; Wzmacnianie i modelowanie zachowań pożądaných w sytuacjach codziennych;	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny
	UDZIAŁ W ŻYCIU SPOŁECZNYM NA MIARĘ MOŻLIWOŚCI UCZNIÓW. (PRZSTRZEGANIE SZKOLNYCH ZASAD WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI, WYCHOWANIE DO WARTOŚCI I KSZTAŁTOWANIE PATRIOTYCZNYCH POSTAW UCZNIÓW).	1.Wspieranie rozwoju ucznia jako osoby w rodzinie.	Praca wychowawczo - dydaktyczna na lekcjach (np. na temat członków rodziny, wykonywanych zawodów, prac domowych). Twórczość artystyczna uczniów.	Wychowawcy, nauczyciele,	Cały etap edukacyjny
		2.Budowanie udanych relacji z ludźmi poprzez uczenie umiejętności społecznych.	Stosowanie ćwiczeń i zabaw według różnych metod, adekwatnie do wieku i możliwości uczniów. Uczenie form grzecznościowych. Pomaganie słabszym kolegom i koleżankom - podczas wycieczek, posiłków, wspólnych zabaw.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny
			Przygotowanie przedstawienia teatralnego, indywidualna praca z uczniem, praca w małych grupach, udział w próbach przedstawienia, realizacja przedstawienia. <u>Dzień piosenek patriotycznych</u>	Wychowawcy, nauczyciele	Cały etap edukacyjny
			Wychowawcy,	Rok szkolny	

			z okazji 100 rocznicy Odzyskania Niepodległości – nauka piosenek i wierszy o tematyce patriotycznej indywidualna i grupowa. Wspólne śpiewanie.	nauczyciele	2018/2019
		3.Wspieranie rozwoju ucznia jako uczestnika życia społeczności lokalnej.	Praca wychowawczo - dydaktyczna na lekcjach /np. na temat tradycji związanych ze świętami religijnymi i narodowymi, poznawanie historii szkoły, miasta Rzeszowa, poznawanie Miejsc Pamięci Narodowej w okolicy Rzeszowa, 100 letnia rocznica Odzyskania Niepodległości, itp. /. Udział w uroczystościach i imprezach w środowisku lokalnym. Współpraca z Muzeum Historii Miasta Rzeszowa – udział w lekcjach muzealnych; Współpraca z W i MBP - udział w lekcjach bibliotecznych.	Wychowawcy, nauczyciele,	Cały etap edukacyjny
		4.Wspieranie rozwoju ucznia jako członka grupy rówieśniczej.	Praca wychowawczo - dydaktyczna na lekcjach na temat: „Jak być dobrym kolegą?” - określanie zachowań właściwych w oparciu o konkretne przykłady z życia codziennego w środowisku klasowo – szkolnym. Wskazywanie na cechy dobrego kolegi - nauczanie sytuacyjne. Nagradzanie zachowań pozytywnych.	Wychowawcy, nauczyciele,	Cały etap edukacyjny

		5. Wspieranie rozwoju ucznia jako obywatela państwa w Europie.	Praca wychowawczo - dydaktyczna na lekcjach na temat: Jestem Polakiem. Polska i jej miejsce w Europie. 100 letnia rocznica Odzyskania Niepodległości, Polska jako członek Unii Europejskiej, . Poznanie nazwy Polska. Słuchanie hymnu, piosenek patriotycznych Nauka przyjęcia właściwej postawy podczas słuchania. Oglądanie flagi i godła – prace plastyczne.	Wychowawcy, nauczyciele,	Cały etap edukacyjny
V. DUCHOWA	KSZTAŁTOWANIE POSTAW I WYCHOWANIE DO WARTOŚCI (PRZESTRZEGANIE SZKOLNYCH ZASAD WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI) WYCHOWANIE DO WARTOŚCI I KSZTAŁTOWANIE PATRIOTYCZNYCH POSTAW UCZNIÓW	1. Modelowanie pożądanych zachowań uczniów zgodnie z normami społecznymi i możliwościami uczniów.	Organizacja wyjść do Kościoła, udział uczniów w ważnych wydarzeniach z życia szkoły, w Akademiach szkolnych, w Wigili, w Rekolekcjach szkolnych, Poranku Wielkanocnym oraz wyjściach i wycieczkach kulturalnych, przyrodniczych i integracyjnych. Eksponowanie pożądanych zachowań uczniów we wszystkich sytuacjach w szkole; Uczenie właściwych postaw oraz zachowań podczas pobytu w różnych miejscach użyteczności publicznej. Uczestnictwo uczniów w konkursach, akcjach szkolnych, akademiach, itp. Stosowanie systemu nagród i kar.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły, katecheci	Cały etap edukacyjny

KSZTAŁTOWANIE OSOBOWOŚCI I WSPIERANIE ROZWOJU MORALNEGO UCZNIĄ	2.Kształtowanie charakteru.	Nauka panowania nad wybuchami złości – na miarę możliwości ucznia. Nauka przepraszania i naprawiania krzywdy - wykorzystanie sytuacji wynikających z codziennych zajęć i sytuacji społecznych w szkole.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny
	3.Uczenie zachowań asertywnych.	Nauka odmawiania i przyjmowania odmowy innych w różnych sytuacjach życiowych. Nauka właściwego reagowania na ludzi i sytuacje zagrażające życiu i zdrowiu ucznia wg jego indywidualnych możliwości - wykorzystanie sytuacji wynikających z codziennych zajęć i sytuacji społecznych w szkole.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny
	4.Wspieranie poczucia własnej wartości	Stymulowanie ucznia w kierunku robienia dobrych rzeczy. Eksponowanie prac plastycznych uczniów, zdjęć z wycieczek w klasowej galerii, uczestnictwo uczniów różnych konkursach/muzycznych, plastycznych/,zawodach szkolnych wg ich indywidualnych możliwości.	Wychowawcy, nauczyciele, pracownicy szkoły	Cały etap edukacyjny